

Figur 1 Stock Photo ID:518798225

Medlemsrapportering 2025 for

Stiftelsen Fairtrade Norge

---

*«En av Etisk handel
Norges styrker er
flerpartssamarbeidet»*

Til lesere av rapporten

Etisk handel Norge er et flerpartsinitiativ som gjør det mulig å møte komplekse og utfordrende problemstillinger virksomheter ikke kan takle alene. Den nye åpenhetsloven setter krav til virksomheters aktsomhetsvurderinger i egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser. Aktsomhetsvurderinger blir styrket gjennom interessentdialog. Her spiller våre medlemsorganisasjoner en viktig rolle, både som part i Etisk handel Norges flerpartssamarbeid og som interessent i aktsomhetsvurderingene. Våre medlemsorganisasjoner bidrar med spisskompetanse og ressurser, ved å være pådrivere i rettighetsarbeid og politisk påvirkning, og ved å bidra til å styrke oppslutningen om etisk handel. I tillegg er organisasjonene forpliktet til å følge Etisk handel Norges prinsipperklæring om bærekraftig forretningspraksis (Responsible business conduct).

Organisasjonene i Etisk handel Norge er forskjellige og har dermed også ulikt fokus. For eksempel er arbeidstakerorganisasjoners viktigste mål å styrke fagforeninger og arbeidstakers rettigheter, og i Etisk handel Norge kan de dele sin kompetanse om dette viktige temaet med andre medlemmer. Frivillige organisasjoner har verdifull kunnskap om lokale forhold og samarbeidspartnere i produsentland og de kan gjennomføre kampanjer for å skape bred oppmerksomhet. Arbeidsgiver- og interesseorganisasjoner kan ta tak i problemstillinger medlemmene har felles og slik initiere prosjekter på vegne av mange Etisk handel Norge-bedrifter.

Denne rapporteringsmalen er laget slik at den skal kunne brukes av alle medlemsorganisasjoner som ikke er omfattet av åpenhetsloven – interesseorganisasjoner, arbeidsgiverorganisasjoner og fagbevegelsen. Den enkelte organisasjons rolle og fokus vil bestemme hvor detaljert de enkelte spørsmål kan besvares.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra Daglig leder i Fairtrade Norge

Det siste året har på nytt understreket hvor avgjørende rettferdig handel er for å møte globale utfordringer som økende ulikhet, uro, klimarisiko, fattigdom og pressede levekår for bønder og arbeidere. I Fairtrade Norge har vi i 2025 fortsatt arbeidet med å sikre at handel kan være et verktøy for positiv utvikling, gjennom å styrke menneskerettigheter, fremme klimaansvar og bidra til mer robuste livsgrunnlag for småskalaprodusenter i Afrika, Asia og Latin-Amerika.

Fairtrade er mer enn en sertifiseringsordning – det er et globalt partnerskap for rettferdighet, transparens og varig endring. I året som har gått har vi sett økende oppmerksomhet om ansvarlige verdikjeder, og et tydeligere politisk og kommersielt fokus på krav knyttet til klima, avskoging og aktsomhetsvurderinger.

Dokumenterte resultater er essensielt for våre partnere, og Fairtrade fikk i 2025 utarbeidet et metastudie basert på 120 evalueringer og studier som viser at Fairtrade har svært gode og dokumenterte positive påvirkninger. Vi har bistått både offentlige og private aktører med rådgivning om blant annet EUs avskogingsforordning (EUDR), klimaavtrykk, levelønn og leveinntekt, og støttet produsenter i å møte nye risikoer og regulatoriske forventninger.

Samtidig mottok Fairtrade for første gang midler over statsbudsjettet. Dette er en viktig anerkjennelse av vårt arbeid og betydningen av rettferdig handel i norsk utviklings- og bærekraftsarbeid og et tydelig signal fra Regjeringen om at de ønsker at rettferdig og ansvarlig handel skal prioriteres.

Vi er stolte av fremdriften i prosjektet *Right to a Dignified Life and Sustainable Livelihood*, som gjennomføres i fire høyrisikoland. I 2025 har programmet bidratt til styrket likestilling, bedre økonomiske muligheter og tryggere arbeidsforhold for kvinner og unge – faktorer som er avgjørende for varig samfunnsendring.

Takk til alle lisenstakere, partnere, myndigheter, frivillige organisasjoner og ikke minst forbrukere som har bidratt til innsatsen for en mer rettferdig handel. Sammen fortsetter vi arbeidet for at bærekraftige valg skal være enkle – og at bønder og arbeidere får den verdigheten, tryggheten og betalingen de fortjener.

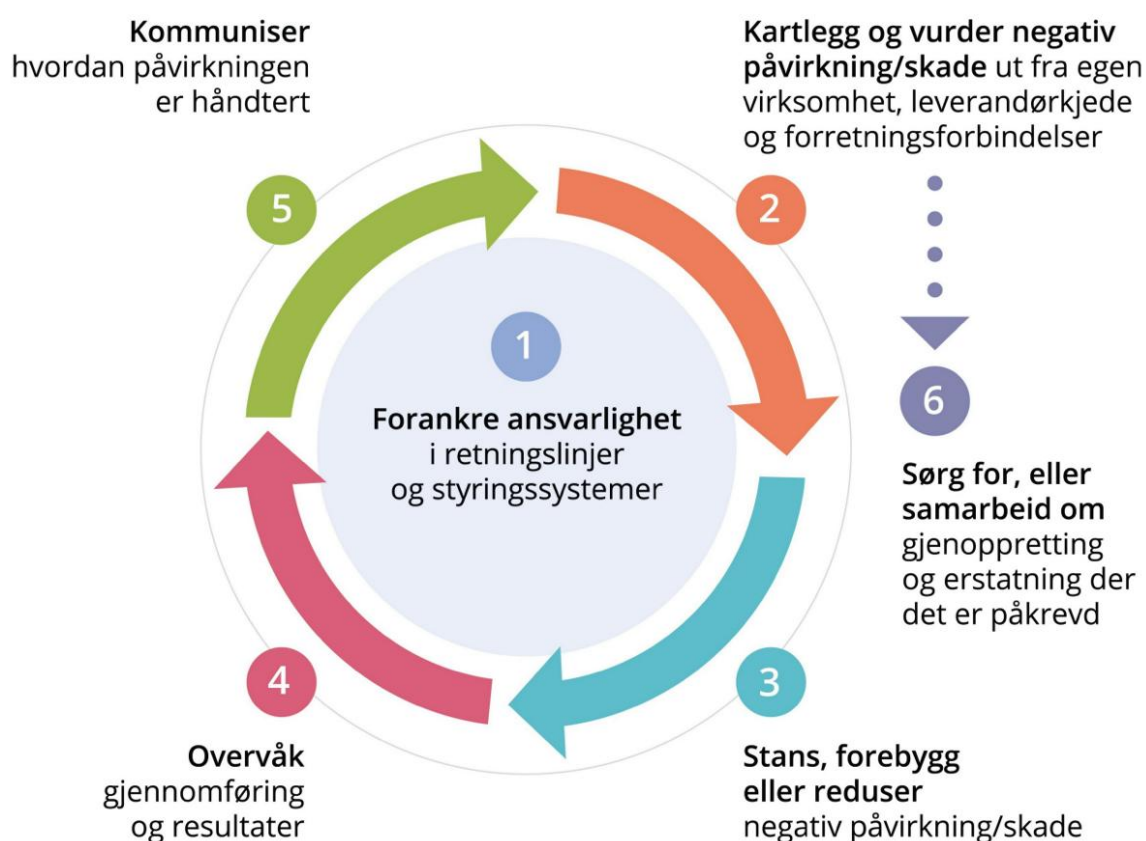
Tone Faugli

Daglig leder, Fairtrade

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Figur 2: Modell OECD

Dokumentasjonskrav

For å sikre kvalitet og fremgang i arbeidet med etisk handel må følgende 3 krav etterleves:

- 1.** Policy for egen virksomhet som reflekterer Etisk handel Norges prinsipperklæring. Minimumskrav er en lenke til prinsipperklæringen på egne nettsider.
- 2.** Rutiner for leverandører og samarbeidspartnere som viser hvordan inngåelse av nye partnerskap utføres.
- 3.** Handlingsplan. Utfylling av punktene i denne rapporten under trinn 4.

Trinn 1: Forankring av ansvarlighet

Om organisasjonen

Organisasjonsnavn:

Fairtrade Norge

Type organisering:

Stiftelse

Beskrivelse av virksomheten:

Fairtrade Norge arbeider for å gjøre det enkelt for forbrukere og virksomheter å ta bærekraftige valg. Vår visjon er en verden hvor handel og næringsliv fremmer rettferdighet og bærekraftig utvikling for alle.

Fairtrade er en internasjonal sertifiseringsordning for rettferdig handel og er blant sertifiseringene med høyest tillit og anerkjennelse blant forbrukere globalt. Vi jobber med nærmere to millioner bønder og arbeidere verden over. Gjennom Fairtrade-standardene stilles det økonomiske, sosiale og miljømessige krav for å sikre menneske- og arbeidstakerrettigheter, samt klimahensyn, gjennom hele verdikjeden.

Fairtrade sertifiserer høyrisiko-varer som kaffe, bananer, te, sukker og kakao. Med strenge standarder og en uavhengig tredjepart som sertifiserer, utgjør Fairtrade et rammeverk for bærekraftig produksjon og mer rettferdig handel med råvarer dyrket av småskalabønder og arbeidere i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Fairtrade International (FI) innehar spisskompetanse på menneskerettigheter, arbeidsforhold og kvinners rettigheter m.m. De internasjonale Fairtrade-standardene innebærer at de sertifiserte produsentene blant annet får økt markedsadgang, tryggere arbeidsforhold og mottar en minimumspris for råvarene sine. Bedre økonomi og arbeidsforhold gir bønder og arbeidere mulighet til å ta styring over eget liv, planlegge framtiden og bidra til positiv utvikling i lokalmiljøet.

Stiftelsen Fairtrade Norge ble etablert i 1997. Hvert nasjonale landkontor, om Fairtrade

---

Norge (FTN), skal være en aktiv pådriver og tilrettelegger for økt forbruk av Fairtrade-merkede produkter i sitt marked. FTN er en kunnskapsleverandør for myndigheter, private aktører og offentlig sektor, media og andre relevante bransjeorganisasjoner. FTN har kunnskap om råvarehandel i verdikjeden og er rådgiver for risikohåndtering ved innkjøp i dagligvaresektoren, næringsliv og offentlig sektor.

Organisasjonens størrelse:

Antall ansatte: 4,4 faste + praktikanter og deltid utgjør 5,6 årsverk

Omsetning (NOK): 13,6 millioner

L som omfattes av prioriterte programmer/ prosjekter:

Over 70 land i Afrika, Asia og Latin-Amerika.

Kontaktinformasjon for rapporten:

Kontaktperson: Kristin Holdø Hansen Oishi

Epost: kristin.oishi@fairtrade.no

Telefon: 48284521

Innmeldingsår i Etisk handel Norge: 2010

Forankring i organisasjonen

Beskriv hvordan etisk handel er forankret i organisasjonen:

Ansvarlighet er forankret i organisasjonen gjennom klare retningslinjer, styringssystemer og Fairtrades internasjonale standarder, som setter rammene for etisk handel, menneskerettigheter og miljøansvar. Styret og ledelsen, med daglig leder Tone Faugli som øverste ansvarlige, sikrer at prinsippene integreres i strategi, rutiner og daglig drift, og at arbeidet følges opp gjennom kontinuerlig dialog, risikovurdering og forbedring.

Navn og stilling på øverste leder med etisk handel som en del av sitt hovedansvar:

Tone Faugli, daglig leder

Trinn 2: Kartlegging av risiko

Rutiner for leverandører og samarbeidspartnere

Beskriv hvordan virksomheten innlemmer hensynet til etisk handel når nye leverandører og samarbeidspartnere velges:

Som medlem av Fairtrade International (FI), er Fairtrade Norge, sammen med de andre nasjonale Fairtrade-organisasjonene (NFO), underlagt FI sine rutiner og retningslinjer når det gjelder hvordan leverandører og samarbeidspartnere velges. Våre valg reflekterer våre verdier og vårt samfunnsoppdrag når det gjelder rettferdig og bærekraftig handel. Under følger et utdrag fra våre internasjonale retningslinjer som Fairtrade Norge etterlever.

Vår Anskaffelsespolicy sier at alle NFOer skal operere med tydelige, transparente og åpne prosesser ved anskaffelser (eller utstedelse av anbud der dette gjelder) for forsyninger, utstyr, produkter og tjenester, og sørge for at kontrakter er håndtert med god administrativ praksis og sunn forretningsmessig vurdering. Medlemmene forplikter seg til å handle rettferdig og transparent med sine leverandører, inkludert å betale rettferdige priser.

Etikk og innkjøp i Fairtrade

NFOer oppfordres til å følge beste praksis ved innkjøp av etiske, bærekraftige og Fairtrade-sertifiserte varer og tjenester til sine kontorer, arrangementer, eller andre aktiviteter, når disse er tilgjengelig i deres lokale marked. Der Fairtrade-sertifiserte varer ikke er tilgjengelig, eller for produkter og tjenester som for øyeblikket ikke dekkes av Fairtrade-standarder, skal medlemmer anvende etiske og bærekraftige kriterier, eller andre relevante anerkjente sertifiseringer der det er mulig. NFOer oppfordres til å benytte varer og tjenester fra selskaper som er i stand til å demonstrere deres forpliktelser og handlinger for å fremme positiv sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft, sammen med andre hensyn, så som prishensyn, som del av enhver evaluering av leverandøralternativer.

Levelønn

Nasjonale Fairtrade-organisasjoner skal promotere og opprettholde betaling av levelønn

---

både internt og i relasjon til eventuelle tjenesteleverandører og anskaffelsespolicyer. Som et minimum skal NFOer sikre at de kjøper fra, og samarbeider med, organisasjoner som er i stand til å demonstrere fullt samsvar med relevant nasjonal lovgivning som regulerer minstelønnsnivåer. Ettersom den nasjonale minstelønnen i mange land fremdeles er under fattigdomsgrensen eller en anstendig levelønn, skal NFOer strebe etter å betale over minimums- eller industristandardpriser når det er nødvendig og mulig, og anvende tilgjengelige utregninger av levelønn der disse eksisterer. NFOer oppfordres til å støtte koalisjoner og plattformer etablert i deres operasjonelle hovedland/region, for å forbedre lønnsnivåer for å lukke eventuelle gap mellom eksisterende nivåer og referansenivåer for levelønn, så godt de kan, i henhold til størrelse og kapasitet.

Miljømessig styring og påvirkning

I anerkjennelse av den globale miljø- og klimakrisen verden står overfor, forplikter FI sine medlemmer seg til å integrere bærekraftstiltak og forebygging av klimaendringer, samt kontinuerlig forbedre organisasjonens miljøpåvirkningsarbeid i arbeidet med å forbedre levebrødene for småskalabønder og arbeidere gjennom en bedre handel. Gitt behovet for øyeblikkelig handling for å adressere miljø- og klimaendringer, skal NFOer forplikte seg til arbeid med bærekraft og forbedrede miljøresultater i deres egne interne operasjoner, og søke etter å minimere negative miljøpåvirkninger så langt det er mulig i forhold til deres størrelse, arbeidets natur og innflytelse. Dette inkluderer reise, kontor og forvaltning av eiendom, anskaffelse av varer og tjenester, arrangementer, møter, eller bruk av kjøretøy og utstyr. NFOer skal oppfordre deres ansatte eller andre kontraktsparter til å være ansvarlige i deres egen adferd og deres bruk av naturressurser etter beste evne.

Mer informasjon og detaljer er tilgjengelig her: [Fairtrade International Code v0.1](#)

Intern revisjon

I 2025 gjennomgikk Fairtrade Norge en omfattende internrevisjon utført av Fairtrade

---

International. Revisjonen omfattet en fullstendig gjennomgang av organisasjonens policyer, prosedyrer og interne rutiner, i tråd med de krav og kvalitetsstandarder som alle nasjonale Fairtrade-organisasjoner (NFOer) regelmessig må etterleve. Formålet med revisjonen er å sikre god styring, etterlevelse av Fairtrade International Organizational Code og kontinuerlig forbedring av interne prosesser. Arbeidet med å følge opp identifiserte forbedringspunkter fortsetter i 2026.

Oversikt over eksisterende leverandørkjede

Beskriv hva organisasjonen har gjort for å kartlegge risiko for brudd på retningslinjene for etisk handel til de viktigste varer og tjenester som kjøpes inn:

Menneskerettighetsbrudd og miljø- og klimarisiko er utbredt i globale leverandørkjeder. Fairtrade International har utarbeidet et eget risikokart, som viser vår nåværende forståelse av de mest fremtredende menneskerettighets- og miljøspørsmålene i leverandørkjedene og geografiene der vi jobber. Her kan man søke på både risikoland, risikoprodukter og risikoområder. Dette er åpen tilgjengelig for alle å benytte seg av. Fairtrades Risikokart er tilgjengelig her: <https://riskmap.fairtrade.net/>

Fairtrade Norge har et begrenset innkjøp da vi er en liten organisasjon som i liten grad kjøper inn råvarer, videreforedler eller selger produkter videre. Fairtrade Norge tilbyr tjenester, men omsetter altså ikke produkter. Av innkjøp er det hovedsakelig IT tjenester, kontorrekvisita og kantinemat som er relevant, i tillegg til transport og overnatting ved reiser. Der det er mulig kjøper vi Fairtrade-sertifiserte produkter fremfor andre produkter. Vi har ikke store innkjøpsavtaler, da Fairtrade Norge er for liten som organisasjon og våre innkjøpsvolum er lave. Vi har god dialog med våre tjenesteleverandører og samarbeidspartnere.

Hvis kartlagt, beskriv de viktigste utfordringene som er identifisert.

Fairtrades Norges primære tjenesteprodukt er sertifisering, lisensiering og rådgivning innen rettferdig handel. Råvarene som sertifiseres, og landene de produseres i, er ofte forbundet med svært høy risiko for brudd på menneskerettigheter. Derfor er det også innenfor vårt ansvar å kontinuerlig risikovurdere og monitorere standardene og at de kravene som stilles, og legge til rette for at de etterleves og opprettholdes, og minimere risiko i verdikjeder vi sertifiserer.

Hvilke produsentland som anses å være knyttet til høyest risiko:

Fairtrade jobber med nesten 2 millioner bønder fra Asia, Afrika og Latin-Amerika, og over 300 forskjellige råvarer. I denne redegjørelsen har vi valgt å fokusere på i råvarene kaffe, blomster, kakao, te og sukker, som kommer fra produsentlandene: Kenya, Ghana, Elfenbenskysten, Malawi, Bangladesh, India, Sri Lanka, Columbia og Brasil.

Hvilke etiske krav som er mest utsatt for

---

brudd:

1. Barns rettigheter, 2. Klima, 3. Diskriminering, 4. Tvangsarbeid, 5. Likestilling og seksuell trakassering, 6. Arbeideres rettigheter og vilkår, 7. Levelønn og leveinntekt, 8. Vannkvalitet og -forbruk og 9. Biologisk mangfold

Nedenfor beskrives eksempler på utfordringer innen et utvalg av risiko-områdene.

Barns rettigheter:

Barnearbeid, risiko for helse og andre brudd på barns rettigheter er vanlige i mange land og gjennom den globale leverandørkjeden. Det er estimert at 160 millioner barn verden over, hvorav 70% av dem er i jordbrukssektoren, er involvert i arbeid som truer deres helse og sikkerhet eller avbryter deres skolegang. Brudd på barns rettigheter har mange rotårsaker, men diskriminering og fattigdom er de mest utbredte. Gitt de lave inntektene og lønningene på gårder, gruver, og tekstilfabrikker er det mange husholdninger som sliter med å gi tilstrekkelig næring og utdanning til sine barn. For eksempel, når kaffeprisene faller, søker voksne i gårdshusholdninger arbeid utenfor gården for å kompensere for den lave inntekten fra kaffe, noe som fører til at barn og unge blir ansvarlige for gården hjemme.

Klima:

Jordbruks- og matproduksjonssystemer er ansvarlig for 31% av menneskeskapte utslipp av drivhusgasser, ifølge FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO). Avhengig av produktet, kommer de største utslippskildene fra avskoging, gjødselbruk, prosessering, transport eller detaljhandel. Avskoging er en betydelig bidragsyter til klimaendringer og skyldes i stor grad avskoging for jordbruk.

Likestilling og seksuell trakassering:

Kvinner, som står for mellom 60 og 80 prosent av verdens matproduksjon, møter ofte diskriminering og manglende tilgang til ressurser som land, finansiering og medlemskap i bondeorganisasjoner. I mange regioner, som i kakaosamfunnene i Vest-Afrika og Ecuador, er det fortsatt betydelige kjønnsforskjeller når det gjelder tilgang til land, arverettigheter og ekteskapsfordeler. Kvinner er ofte ansatt i lavtlønnede og uformelle jobber, og de opplever dessverre ofte seksuell trakassering og misbruk, spesielt på plantasjer som te- og bananplantasjer. For å adressere disse utfordringene, har Fairtrade Norge initiert prosjektet «Right to a Dignified Life and Sustainable Livelihood». Sentralt i dette prosjektet er Women School og Leadership som har mål om å øke

---

bevisstheten om kjønnsbalanse, kjønnsdiskriminering, kjønnsbasert vold og har som formål å styrke kvinners kompensasjon, rettigheter og sikkerhet på arbeidsplassen.

Levelønn og leveinntekt:

Omtrent 432 millioner småskalagårder produserer rundt 46% av verdens mat. Til tross for deres betydelige bidrag, antyder forskning at de fleste sliter med å tjene nok til å dekke grunnleggende behov som mat, bolig, helsetjenester, utdanning, transport og sparing. Mangelen på en anstendig levelønn eller leveinntekt er spesielt utbredt innenfor kaffe-, kakao-, og sukkerproduksjon, men småskalabønder i mange verdikjeder sliter med utilstrekkelig inntekt.

Fattigdom:

Lave priser, mangel på alternative inntektskilder, og et svakt offentlig sikkerhetsnett setter millioner av jordbruksfamilier i fattigdom. Forskning antyder at blant de største kaffeproduserende landene i 2018-2019, var det bare bønder i Vietnam og Brasil som i gjennomsnitt tjente nok fra kaffeproduksjonen til å unnsnippe fattigdom.

I de største kakaoproduserende landene, Ghana og Elfenbenskysten, lever mellom 30-58% av jordbruksfamiliene i ekstrem fattigdom. «Sharecroppers» er en spesielt fattig gruppe som ofte mottar mindre enn halvparten av det de trenger som levebrød fra deres produksjon. Blant sukkerrørbønder på Fiji og Filippinene er inntektene under minstelønnen. Blant kvinnelige risbønder i Pakistan er det rapportert over 80% alvorlig mangel på matsikkerhet.

- Prisvolatilitet er en annen viktig årsak til den økonomiske usikkerheten mange småskalabønder står overfor. Volatiliteten er spesielt sterk innen kaffe, en av verdens mest omsatte råvarer, som er sterkt påvirket av værforhold og spekulativ futures-handel på New York og London børsen. En annen råvare som også lider av ekstrem prisvolatilitet er vanilje. I tillegg til å håndtere prisrisiko, må småskalabønder håndtere risiko knyttet til inflasjon i produksjonskostnader og avlingstap på grunn av vær, skadedyr eller feil under transport.
- Gjeld: Småskalabønder tar ofte opp gjeld for å dekke familiens og gårdens behov. Dette kan resultere i en uunngåelig syklus av økende fattigdom. For eksempel, småskala kakaobønder i Vest-Afrika må ofte forhåndsselge kakaoen sin til en lavere pris for å finansiere høstingen og transporten. I India er personlig gjeld en av forklaringene for det høyet nivået av selvmord blant småskalabønder

---

av forskjellige råvarer, inkludert sukker, bomull og ris. Mer informasjon er tilgjengelig her: <https://riskmap.fairtrade.net/salient-issues/living-income>

Fattigdom er en rotårsak til mange av de andre utfordringene, og fattigdomsbekjempelse er en forutsetning for å kunne adressere de andre utfordringene. Dette er derfor et nøkkelområde og overordnet prioritet i Fairtrades arbeid.

Tre nøkkelbudskap:

Fairtrade sitt risikokart tilbyr tre nøkkelbudskap for aktsomhetsarbeidet til forhandlere, merkevarer, produsenter og innkjøpere:

1. Ta hensyn til alle menneskerettigheter: Risikovurderinger må dekke alle menneskerettigheter, ettersom ulike risikoer er sterkt sammenkoblet og påvirker hverandre gjensidig. For eksempel er fattigdom ofte en pådrivende faktor til barnearbeid. Dette følger veiledning fra FN og OECD.
2. Analyser rotårsaker: Risikovurderinger må inkludere en analyse av rotårsaker og en vurdering av selskapets eget forretningsmodell, retningslinjer og praksis, fordi aktørene i leverandørkjeden er avhengig av hverandre. For eksempel kan downstream prispraksis bidra til fattigdom, barnearbeid og andre uheldige praksiser i begynnelsen av verdikjeden.
3. Engasjement i meningsfull dialog med interessenter: Troverdige risikovurdering er i stor grad avhengig av uavhengig forskning og statistikk, men også av meningsfull dialog med berørte (og potensielt berørte) interessenter, i samsvar med OECDs retningslinjer.

Trinn 3: Tiltak for å minimere risiko for brudd på arbeidstakeres rettigheter, menneskerettigheter, miljø og dyrevelferd

Har virksomheten i rapporteringsåret gjennomført tiltak for å styrke arbeidstakeres rettigheter, menneskerettigheter, miljøhensyn eller antikorrupsjon i egen virksomhet og i leverandørkjeden?

Ja

Hvis ja, beskriv kortfattet de viktigste prosjekter/programmer/tiltak:

Fairtrade er en internasjonal merkeordning som gjennom handel styrker bønder og arbeidere i fattige land. Fairtrade har valgt å basere systemet på standarder og tredjepartssertifisering og - kontroll fordi det skal være så utviklingsfremmende, forutsigbart og solid som mulig, for både bønder og arbeidere, kooperativer, handelsleddet og forbrukere. Arbeidstakerrettigheter, menneskerettigheter, miljøhensyn og antikorrupsjon er viktige elementer i disse standardene. Standardene utarbeides av Fairtrade International.

I tillegg til å følge opp partnere og lisenstakere i Norge i tråd med Fairtrade-standardene, har Fairtrade Norge initiert egne prosjekter. Et sentralt eksempel er prosjektet “Right to a dignified life and sustainable livelihood”, som nevnt over. Prosjektet gjennomføres i fire høyrisikoland – Kenya (med hovedfokus på blomstersektoren), Ghana og Elfenbenskysten (med hovedfokus på kakaosektoren) samt Malawi (med hovedfokus på te- og sukkersektoren). Målsetningen er å styrke sosiale og økonomiske rettigheter for bønder og arbeidere. Særlig fokus er rettet mot kvinner, da deres rettigheter er avgjørende for bærekraftig utvikling og positive ringvirkninger i lokalsamfunnene. Prosjektet støttes av Norad og flere næringslivspartnere.

rVerdikjedeprojektet har følgende mål:

- Styrke kvinners posisjon i samfunnet og bedre likestilling
- Adressere ungdomsarbeidsledighet og manglende muligheter i landbruket
- Redusere seksuell trakassering og kjønnsbasert vold
- Fremme mer demokratiske og inkluderende kooperativer
- Øke markedstilgang og rettferdig betaling
- Forbedre sosiale og økonomiske forhold

Prosjektet består av flere komponenter, der hovedkomponenten er Women School og Leadership (WSOL). WSOL er et opplæringsprogram, utviklet og videreutviklet av

---

Fairtrade over flere år og er et velrenommert og anerkjent program med gode resultater. Konseptet baserer seg på en kombinasjon mellom undervisning og praktiske oppgaver, coaching og mentorordninger. Det fokuseres bl.a. på:

- Kompetanseheving innen bærekraftig landbruk
- Entreprenørskapskompetanse, økonomisk kompetanse og selvstendighet
- Inntektsgenererende aktiviteter for å styrke egen økonomi
- Styrke kvinners tro på seg selv og sin egenverd
- Øke forståelse av kvinners rettigheter (også blant menn)

En annen sentral komponent i i prosjektet er økt markedsadgang i både det globale nord og det globale sør..

Et annet viktig tiltak Fairtrade har engasjert seg i er utviklingen av referansepriser for leveinntekt (LIRP).

Under finnes mer informasjon Fairtrades tilnærming til andre risikoområder, med et sammendrag av våre viktigste tiltak i forhold til de største risikoområdene:

Tiltak i forhold til barns rettigheter:

Fairtrade arbeider i leverandørkjeder der risikoen for barnearbeid er høy, som er akkurat der vårt arbeid er mest nødvendig. Fairtrades tilnærming til forebygging av barnearbeid er menneskerettighetsbasert og inkluderende, og retter seg direkte mot rotårsaker.

Undersøkelser viser at adresseringen av barnearbeid blant Fairtrade-sertifiserte bondeorganisasjoner har positive effekt. Vi støtter innsatsen til bondeorganisasjoner, plantasjer og andre organisasjoner som bruker innleid arbeidskraft om å bruke en tilnærming basert samarbeid og på fellesskap, for å identifisere, forebygge og remediere eventuell misbruk og utnyttelse av barn. Vi streber for å legge til rette for dialog mellom produsentorganisasjoner, myndigheter, handelsmenn og sivilsamfunnsorganisasjoner, slik at løsninger skapt på lokalt nivå kan skaleres opp. Når barnearbeid oppdages, handler Fairtrade for å beskytte de pårørte personene, samarbeider med nasjonale aktører, NGOer og produsentorganisasjonen for å kompensere og remediere og forebygge ytterligere tilfeller. Hvis barnearbeid eller andre hendelser med manglende overholdelse av Fairtrade-standarder oppdages via en revisjon, vil den uavhengige revisoren FLOCERT, godkjenne korrektive tiltak og kontrollere gjennomføringen.

Mer informasjon tilgjengelig her: <https://riskmap.fairtrade.net/salient-issues/child-rights>

Tiltak i forhold til klima:

Fairtrade bruker en rekke tilnærminger for å promotere reduksjonen av klimautslipp hos bondeorganisasjoner og plantasjer. Undersøkelser viser at Fairtrade-sertifisering en positiv innvirkning på bønders og bondeorganisasjoners kunnskap om og praksis knyttet til klimaendringer. Fairtrade-standardene er av en tiltakene og inkluderer flere krav om temaer knyttet til klimaendringer. Dette inkluderer blant annet miljøstyring, avskoging, energiforbruk og miljørisikoanalyser, og klimatilpasning. Totalt utgjør miljøkriterier en fjerdedel av alle kriteriene for kooperativer og en tredjedel av alle kriteriene for plantasjer. Fairtrade har i nyere tid utvidet antallet og omfanget av miljøkriterier, spesielt for de som produserer kaffe og kakao.

Forebyggende, risikoreducerende og avbøtende tiltak

Standarder, krav og revisjoner alene ikke tilstrekkelig for å håndtere klimaendringene. Fairtrade nærmer seg derfor klimaspørsmål på flere måter, inkludert:

- Opplæring: Fairtrade tilbyr opplæring i tiltak for å bremse, samt tilpasse seg, klimaendringene. Opplæring tilbys kooperativer og plantasjer av Fairtrades produsentnettverk i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Fairtrades Climate Academy-programmet, som for tiden fokuserer på Afrika, har nådd ut til nesten 19 000 bønder, inkludert 5 000 kvinnelige bønder. Online opplæringsmaterieell gjøres tilgjengelig for alle sertifiserte enheter.
- Betaling: Fairtrade-premiumen og minimumsprisene lar kooperativer og arbeidere investere i bedre landbrukspraksis og klimatilpasning. For å stimulere til økologisk produksjon får økologiske produsenter en ekstra betaling.

Tiltak i forhold til levelønn og leveinntekt:

Ifølge forskning gir Fairtrade-sertifisering økonomiske fordeler for bøndene og bidrar til økt stabilitet og prissikkerhet i perioder med markedssvingninger.

(Review of research on Fairtrade from 2015-2020: https://fairtradeafrica.net/wp-content/uploads/2022/07/Fairtrade_Evidence-mapping-full-report.pdf)

Fairtrade har som mål å tette gapet mellom dagens lønn/inntekt og en anstendig levelønn og leveinntekt, og bruker en rekke ulike verktøy og intervensjoner for å nå dette målet. Fairtradestandardene er ett av disse verktøyene. Standardene inkluderer flere krav knyttet til leveinntekt:

- Fairtrade minimumspriser gir bøndene et sikkerhetsnett mot svingninger i markedsprisene. Virksomheter må betale produsentene Fairtrades minimumspris, eller markedsprisen når den er høyere. Minimumsprisene tar sikte på å dekke kostnadene ved bærekraftig produksjon og gjennomgås jevnlig i samråd med produsenter og forhandlere. For noen få varer – blomster, urter, urtete, krydder og sukkerrør – er det praktisk talt umulig å sette en minimumspris gitt antall variabler, kvaliteter og produksjonsområder. I disse tilfellene bruker Fairtrade krav i andre, produktspesifikke standarder for å sikre at produsentene drar nytte av andre aspekter ved standarden.
- Fairtrade Premium betales på toppen av minimumsprisen, og er en ekstra betaling kooperativer kan bruke til å investere i økt produktivitet, økte inntektsmuligheter eller prosjekter knyttet til samfunnsutvikling. Ved hver Fairtrade-sertifisert kooperativ bestemmer bøndene hvert år demokratisk hvordan de skal bruke Premium-pengene sine.
- Fairtrade krever at småskalabønder danner demokratiske organisasjoner/kooperativer og støtter dem i dette arbeidet. Sterke kooperativ kan skape verdier for medlemmene gjennom økt forhandlingsstyrke, tjenestelevering, prosessering og delte kjøp som reduserer kostnadene for frø, transport og andre innsatsfaktorer.
- Demokratisk beslutningstaking. Fairtrade-standardene krever også at kooperativene opprettholder demokratiske strukturer, åpen og transparent administrasjon og god finansiell rapportering. Dette hjelper medlemmene og styret med å drifte kooperativene, slik at det tjener deres behov, og slik at Fairtrade-fordelene når ut til alle organisasjonens medlemmer og arbeidere.
- Finansiering. Fairtrade-standardene oppfordrer forhandlere til å tilby

---

produsentorganisasjoner forhåndsfinansiering, noe som kan hjelpe dem med å få lån på bedre vilkår. Ofte godtar långivere selve sertifiseringen som et tegn på pålitelighet, noe som forbedrer tilgangen til kreditt for sertifiserte organisasjoner.

Forskning tyder på at Fairtrade forbedrer inntektsnivået, trivselen og motstandsdyktigheten til kooperativene. Gårdshusholdninger som er en del av Fairtrade-sertifiserte kooperativer, har bedre økonomisk motstandsevne enn sine kollegaer som ikke er en del av Fairtrade.

Effekten av Fairtrade-standardene avhenger delvis av volumet av Fairtrade-salg, da etterspørselen er langt lavere enn det faktiske tilbudet av Fairtrade-sertifiserte varer. For eksempel kan Fairtrade-sertifiserte kaffeforeninger og kooperativer selge så lite som en fjerdedel av sin produksjon på Fairtrade-vilkår, selv om hele volumet er produsert på Fairtrade vilkår. Det samme ser vi innen bananer hvor kun tre femtedeler blir solgt på Fairtrade-vilkår, kakao og sukker hvor en tredjedel blir solgt på Fairtrade-vilkår og te hvor kun en tidel selges på Fairtrade vilkår. Dette er en stor utfordring. I Fairtrade Norge er derfor den aller viktigste oppgave å bidra til å øke volumet er råvarer solgt på Fairtrade-vilkår.

Styrke oppslutningen om etisk handel

Har virksomheten i rapporteringsåret gjort tiltak for å styrke oppslutningen om etisk handel: Ja

Hvis ja, beskriv kortfattet de viktigste tiltakene:

Tiltak	Beskrivelse
Påvirkningsarbeid	<p>I 2025 har vi jobbet med påvirkningsarbeid mot myndigheter og politikere om hvilken rolle handel kan ha innen bærekraftig utvikling.</p> <p>Vi har også levert innspill og høringer vedrørende offentlige anskaffelser og annet. Dette har hatt god effekt, og ledet til at Fairtrade for første gang mottar midler over statsbudsjettet.</p>
Kommunikasjon og Forbrukerkommunikasjon	<p>I 2025 har vi hatt en aktiv tilstedeværelse i relevante fora hvor vi har bidratt med presentasjoner, deltakelse i debatter, intervjuer, kronikker og kommunikasjon i sosiale medier med fokus på utfordringer og muligheter knyttet til handel av råvarer produsert i Asia, Afrika, Latin Amerika.</p> <p>Vi gjennomførte også en vellykket årskonferanse "Fra verdikjeder til Verdiskaping" på Telegrafan i Oslo med ca 100 deltakere.</p>
Dialog og samarbeid med sivilsamfunnsorganisasjoner Søknad om informasjonsstøtte	<p>Vi har jobbet for å bygge samarbeid og for å fremme et felles budskap. Vi har blant annet dannet et konsortium med syv partnere og søkt til Norad om informasjonsstøtte til et prosjekt om etisk og rettferdig handel.</p>
Prosjektsamarbeid med Norad og næringslivspartnere	<p>Vi koordinerer og gjennomfører det Norad-finansierte prosjektet "Right to a dignified Life and Sustainable Livelihood" og "Women School of Leadership" og har lyktes med å få med flere næringslivspartnere i prosjektet.</p>

Trinn 4: sette mål, gjennomføring og resultater

Prioriterte aktiviteter/mål i rapporteringsåret (2025)

Aktiviteter:

Oppfølging av relevante dagligvareaktører, merkevareeiere og lisenstakere, samt andre relevante aktører for å påvirke til innkjøp av Fairtrade-sertifiserte produkter. Gi bønder og arbeidere økt markedstilgang og øke volum av omsatte Fairtrade-sertifiserte produkter.

Videreutvikling Fairtrades verktøy i møte med eksisterende og kommende krav og regulativer, og rådgivning på dette området.

Politisk påvirkning, og styrket samarbeid med andre organisasjoner og samarbeidspartnere (Blant annet Etisk Handel Norge, Norges Vel, Miljømerking Norge, Debio, ForUM for Utvikling og Miljø, DFØ og andre).

Prioriterte aktiviteter/mål for kommende rapporteringsår (2026)

Aktiviteter:

Fairtrade Norge har fått innvilget informasjonsstøtte fra Norad for prosjektet «Kan vi handle oss til en bedre verden?». Informasjonsprosjektet skal gjennomføres i et konsortium bestående av syv samarbeidspartnere, med Fairtrade i rollen som prosjektleder. Oppstart, etablering av struktur og koordinering av konsortiet vil utgjøre en sentral og høyt prioritert del av Fairtrades arbeid i 2026, og legger grunnlaget for effektiv gjennomføring, kvalitetssikring og felles måloppnåelse gjennom hele prosjektperioden.

I 2026 vil Fairtrade Norge gjennomføre flere produsentbesøk i samarbeid med næringslivspartnere, inkludert innkjøpere og lisenstakere. Besøkene skal styrke innsikt i verdikjeder, risiko, forbedringsområder og dokumentere effekter av Fairtrade-sertifisering, samt følge opp "Right to a dignified life and sustainable livelihood".

Vi vil fortsatt ha hovedfokus på råvarene kaffe, kakao, blomster og bananer, samtidig som te, sukker, cashewnøtter og kokos integreres som utvidede råvareområder.

Vi skal fortsette å videreutvikle Fairtrades verktøy i møte med eksisterende og kommende krav og regulativer, og fortsette med rådgivning på dette området kombinert med annen oppfølging av relevante aktører for å påvirke til økt innkjøp av Fairtrade-sertifiserte produkter. Å bidra til å gi bønder og arbeidere økt markedstilgang og øke volum av omsatte Fairtrade-sertifiserte produkter er vår aller viktigste oppgave i 2026.

Trinn 5: Kommunikasjon eksternt

Deling av kompetanse og erfaringer

Har organisasjonen i rapporteringsåret delt kunnskap om eller erfaringer med etisk med bedrifter eller andre organisasjoner?

Ja

Hvis ja, gi en nærmere beskrivelse:

Vi har gjennom året bistått med veiledning, rådgivning og fasiitering av dialog og erfaringsutveksling for eksisterende og potensielle lisenstakere og innkjøpere i både privat og offentlig sektor. Dette har omfattet ansvarlighet og etikk i globale verdikjeder, inkludert blant annet avskoging (EUDR), klima-fotavtrykk, regulativer, grønnvasking og tilnærming til levelønn og leveinntekt basert på henvendelser.

Vi har i samarbeid med Fairtrade-kommunenettverket hatt stor fokus på viktigheten av rettferdig handel og kommuners mulighetsrom til å forbedre praksiser. Vi har nok en gang gjennomført en vellykket Fairtrade-uke, med Oslo Kommune i spissen, hvor leverandører, næringslivet og innbyggere har blitt koblet på. I tillegg har Fairtrade uka også inkludert samarbeid med skoler, aktivitetsskoler hvor læring gjennom spill og lek har vært en suksessfull aktivitet. Vi har også deltatt i undervisningen til flere universiteter og høyskoler, knyttet opp mot deres fagplaner. Gjennom kvartalsnettverkstreff legges det til rette for både kompetanseheving, erfaringsutveksling og gjensidig læring.

Vi har også deltatt og bidratt inn det Internasjonale Fair Trade Towns-nettverket, hvor byer og kommuner fra hele verden – både produsenter og forbrukere - kommer sammen for å dele erfaringer og se muligheter for å styrke påvirkningen på globale verdikjeder gjennom innkjøp.

Vi har også deltatt i forskjellige relevante bærekraftsnettverk hvor kompetanseheving og erfaringsutveksling har stått sentralt.

Trinn 6: Varslingskanaler og klagemekanismer

Har virksomheten sørget for at arbeidstakere i leverandørkjeden og i eventuelle partnerprosjekter har tilgang på fungerende varslingskanaler eller klagemekanismer?

Ja

Hvis ja, gi en nærmere beskrivelse:

Vi har følgende varslingsmekanismer og klagemekanismer

1. Klager og påstander

Å opprettholde troverdigheten i Fairtrade-systemet krever at organisasjonene våre opptrer raskt og profesjonelt for å håndtere eventuelle klager eller påstander om kvaliteten eller leveringen av tjenestene våre, eller handlinger til våre ansatte eller enhver konsulent eller entreprenør som handler på Fairtrades vegne. Påstander kan skyldes brudd på Fairtradeverdier, retningslinjer og prosedyrer eller etiske retningslinjer fra en medarbeider, konsulent eller kontraktør. Klager kan også omfatte uttrykk for misnøye med kvaliteten eller leveransen av Fairtrades tjenester. Medlemmene må ha på plass klare prosesser og prosedyrer for å håndtere påstander og klager mottatt enten internt eller fra tredjeparter, bl.a. analysere arten av påstanden eller klagen, eskalere problemer innenfor Fairtrade-systemet eller med relevante myndigheter etter behov, beskytte identitetene av klagere, og formidling av prosessen og resultatet av enhver etterforskning som utløses.

2. Varsling

Fairtrade oppfordrer alle ansatte og kontraktører til å ta opp eventuelle bekymringer de måtte ha om andres oppførsel, eller måten organisasjonen eller det globale systemet styres på. Medlemmene forplikter seg til å etablere og implementere en varslingspolicy utformet for å sikre at bekymringer om mulig upassende oppførsel, ulovlig eller farlige aktiviteter, eller andre former for feilbehandling bringes raskt til ledelsens oppmerksomhet, og rapporteres til Fairtrade Internationals globale varslingsordning. Policyen skal muliggjøre og oppmuntre ansatte å ta opp genuine bekymringer om mulige forseelser på jobben uten frykt for represalier, og å forsikre dem om at slike saker vil bli håndtert profesjonelt og effektivt. Retningslinjer bør utpeke ansvarlig(e)

---

person(er) som ansatte trygt kan ta opp sine bekymringer med, og sikre at de som mottar rapporter er fullt opplært i prosedyrene som skal følges, inkludert hvor og hvordan de skal rapportere til den globale varslingsordningen. Alle medlemmer er forpliktet til å sikre at enhver varslingspolicy tar hensyn til nasjonale forskrifter og rapportering til myndighetene, offentliggjøring av offentlig informasjon og beste praksis innen non-profit sektoren.

3. Risikostyring

Fairtrade er forpliktet til å skape en organisasjonskultur som gjør det mulig for det globale systemet å nå sine mål gjennom hensiktsmessig styring av risiko. God risikostyringspraksis bidrar til å sikre at vi utnytter mulighetene, samtidig som vi reduserer trusler mot våre strategiske mål og virksomhet. Alle Fairtrade-medlemmer forplikter seg til å etablere og drifte et system for risikoovervåking og -styring for å identifisere, vurdere, overvåke og administrere risiko knyttet til gjennomføringen av deres egne aktiviteter. Medlemmer har også en forpliktelse til å bidra til Fairtrades globale risikostyringssystem, og rapportere alle kjente systemomfattende risikoer som oppstår fra deres egne aktiviteter eller vurderinger eller handlinger som blir iverksatt for å redusere eller unngå disse.

Mer informasjon om dette temaet er tilgjengelig her: [Fairtrade International Code v0.1](#)

